

Sveriges fångvård år 1901.

Af fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1901 framgår, att antalet straffanstalter i riket under nämnda år utgjorde 55. Af dessa voro 46 enrumsfängelser (med sammanlagdt 2,602 ljusa och 98 mörka celler) 3 centralfängelser för män, ett centralfängelse för kvinnor, 4 centrala arbetsanstalter för män och en central arbetsanstalt för kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 3,260 och vid dess slut 3,322; tillkomne under året voro 25,117 och afgångne 25,055. Af de vid årets slut kvarvarande voro 273 tilltalade för brott, 1,534 voro straffarbetsfångar, 270 dömda till urbota fängelsestraff, 315 till fängelsestraff i saknad af tillgång till böter, 40 häktade för lösdrifveri och 890 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro vid årets slut kvarvarande 138 lifstidsfångar, och af de återstående voro 603 dömda öfver två år och 799 till två år och därunder. De senaste tio åren förete en ej obetydlig minskning i straffarbetsfångarnes antal. Under senaste tioårsperioden 1892—1901 har nämligen antalet fångar af nämnda slag minskats med 418, däraf med 77 på lifstiden och 341 på viss tid dömda.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne straffarbetsfångar utgjorde för berättelseåret 34.7

samt för tioårsperioden 1892—1901 32.5. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återfölla år 1901 37 % män och 35.7 % kvinnor.

Af de under året nykomne voro 1,711 (1,536 män, 175 kvinnor) dömda till straffarbete från 2 månader till och med 2 år; dömda från 2 till och med 4 år voro 148 (129 m., 19 kv.), från 4 till och med 10 år 36 (32 m., 4 kv.) och öfver 10 år på viss tid 2 män.

Af lifstidsfångarne voro under året nykomne 5 (4 m., 1 kv.) och af de vid årets slut kvarvarande 138 (97 m., 41 kv.) hade 3 (2 m., 1 kv.) förut hållits till straffarbete på lifstiden men blifvit benådade samt 24 (22 m., 2 kv.) förut varit hållna till straffarbete på viss tid.

Hela antalet gemensamhetsfångar i rikets straffängelser utgjorde vid 1901 års utgång 234 (193 m., 41 kv.).

Antalet fängelsefångar utgjorde under år 1901 18,392 (17,338 m., 1,054 kv.), däraf 1,603 (1,518 m., 85 kv.) undergingo urbota bestraffning och 16,789 (15,820 m., 969 kv.) förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomne urbota fängelsefångar voro 1,349 (1,273 m., 76 kv.), och bötesfångar voro 16,416 (15,559 m., 957 kv.). Den förstnämnda kategorien företer sedan år 1902 en ökning af 549 (534 m., 15 kv.) och den sistnämnda af 1,062 (1057 m., 5 kv.). Dessa siffror gifva vid handen, att bötesfångarnes antal allt mera ökats. Detta förhållande visar emellertid snarare en af det nuvarande förvandlingsstraffets ringa kännbarhet orsakad benägenhet att föredraga detsamma framför böternas erläggande, än en ökad brottslighet.

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2,432 personer, af hvilka 1,136 komma på Stockholms stad och 1,296 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1901 års slut till 885 (630 m., 255 kv.). Under året nykomne voro 1308 (850 m., 458 kv.), af hvilka 1,287 (832 m., 455 kv.)

voro dömda enligt lösdrifverilagen och 21 (18 m., 3 kv.) enligt fattigvårdsförordningen.

Af nykomne straffarbetsfångar i förhållande till folkmängden i riket kommo år 1892 33 på 100,000 inv. och år 1901 36 på 100,000. Beträffande nykomne tvångsarbetsfångar var samma förhållande år 1892 23 på 100,000 inv. och år 1901 25 på 100,000 inv. Af de under året nykomne straffarbetsfångarne vore 14 (11 m., 3 kv.) ådömde förlust af medborgerligt förloende för alltid och 1,219 (1,097 m., 122 kv.) på viss tid. Bland de brott, för hvilka de under året å fängelserna intagne personer blifvit dömda till straffarbete, märkas 1,255 fall af stöld, 71 af mened och förfalskningsbrott, 48 af barnamörd 30 af dråp, 39 af mordbrand och annan skadegörelse å egendom, 36 af äktenskaps- och sedlighetsbrott och 3 af mord. De för undergående af urbota fängelsestraff insatte personer voro bland annat dömda för misshandel (340 fall), brott mot offentlig myndighet (230), snatteri (159), stöld (134) samt bedrägeri och annan oredlighet (117). Af yngre ålder än tjugu år voro vid årets slut kvarvarande 131 (117 m., 14 kv.), straffångar och 36 (18 m., 18 kv.) tvångsarbetsfångar.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straffanstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar, som ålades fångpersonalen vid läns- och kronocellfängelserna till 229, af hvilka 16 bestodo uti inneslutning i mörk cell, 209 uti mistning af sängkläder, 3 i beläggning med fängsel och 1 i förknappning af kost. De flesta af dessa bestraffningar voro ålagda för trots, våld eller ohöflighet mot bevakning (21), för olydnad och oskickligt uppförande (30) för okynne och missvård af fängelsestillsittare (52) samt för olofligt meddelande med medfånge (91). De straffades antal utgjorde 12.8 % af det i dessa fängelser förvarade medeltalet fångar. Förseelse af den svåra art, att åtal vid domstol däraf föranledts, förekom icke. Ej håller ägde rymning från något af ifrågavarande fängelser rum, däremot tvänne rymningsförsök. Själfmord föröfvades af

3 manliga fångar, försök till självmord af fyra manliga och en kvinnlig fånge.

Vid straffängelserna för män ålades fängspersonalen 37 bestraffningar, hvaraf 2 bestodo i prygel, 5 i mörk cell, 1 i ljus cell utan arbete och 29 uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder. De vanligste anledningarne till bestraffning voro förseelser mot bevakning (5), trots, olydnad m. m. (11), oskickligt uppförande (2), åverkan å fängelsets tillhörigheter (2), olofligt innehafvande af gods (1) samt kommunikation med medfånge (5). Procenten af antalet straffade i förhållande till medeltalet fångar utgjorde 4.8. Någon förseelse af svårare art förekom ej; ej häller ägde rymning rum eller försöktes. Två självmord föröfvades. I centralfängelset å Långholmen afhände sig en till 5 års straffarbete för mordbrand dömt cellfånge lifvet genom att hänga sig i en snara, förfärdigad af mindre segelgarnsstycken, som omslutit den korgmateriel han bearbetat. Likaså hängde sig i centralfängelset i Malmö en till 7 års straffarbete, äfvenledes för mordbrand, dömd cellfånge medelst ett kort snöre, som han sannolikt anträffat bland den för redning till honom inlämnad dref. Försök till självmord förekom ej.

Vid straffängelset för kvinnor i Göteborg undergick 6 personer eller 13.3 % af medeltalet fångar bestraffningar, hvaraf 2 bestodo uti ljus cell utan arbete och 1 i ljus cell i förening med mistning af sängkläder. Svårare oordning, rymning eller rymningsförsök, självmord eller försök därtill förekom icke under året.

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män var 120 eller 15.2 % af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (13 fall), ljus cell utan arbete (18), ljus cell med arbete (2) samt ljus cell i förening med mistning af sängkläder (85). Besträffningarne vore bland annat ålagda för lättja (4), vägran att förrätta ålagdt arbete (3), innehafvande af otillåtet gods (3), skadegörelse å inventarier (1). Någon förbrytelse af svårare art, självmord eller försök där-

till förekom ej under året inom dessa anstalter. Däremot ägde vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö en rymning rum, i det att en fånge under pågående uppställning utanför planket till stenbrottet lyckades springande aflägsna sig från bevakningen och gynnad af inbrytande mörker undkomma. Han blef emellertid snart häktad för stöld och befordrades efter aftjänadt straff till det afbrutna tvångsarbetets fortsättande.

Vid arbetsanstalten för kvinnor, fingo under året 42 personer eller 27.3 % af medeltalet fångar vidkännas 48 bestraffningar, hvaraf 46 bestodo uti ljus cell utan arbete i förening med mistning af sängkläder och 2 i latkost. Förseelserna voro bland andra trots, olydnad samt näsvishet mot bevakning (13), gräl och oordning å arbetssal samt vildsint uppförande (10), våld å medfänge (7), oloflig och osedlig brefskrifning till annan fånge (9), trots och arbetsvägran (3). Oordning eller svårare förseelse, rymning eller rymningsförsök, självmord eller försök därtill förekommo icke under året vid anstalten.

Vid de centrala straffanstalterna utgjordes under år 1901 sammanlagdt 403,973 dagsverken, däraf med inkomst 309,154 och utan inkomst 94,819. Hindrade vore 111,236 dagsverken. De manliga fångarne sysselsattes förnämligast med väfnad, stenhuggeri, skrädderi, skomakeri, snickeri, korgmakeri, förfärdigande af papperspåsar, smide och borstbinderi; de kvinnliga med tillverkning af trikåarbeten, sömnad, strumpstickning och tvätt.

Vid läns- och kronohäktena utgjordes under berättelseåret tillsammans 574,288 dagsverken: icke utgjorda dagsverken uppgingo till 159,770. De flesta utgjorda dagsverken kommo på förfärdigande af tändstickslådor, skrädderi och sömnadsarbeten, skomakeriarbeten, korgmakeriarbeten, fjäder- och dunspritning, rensning af säd, bönor m. m., strumpstickning, borstbinderi, drefredning samt förfärdigande af papperspåsar.

Beträffande religions- og skolundervisningen

vid rikets fängelser ingingo under år 1901 meddelanden om att fyra till fångvårdsanstalt ankomne fångar saknat nästan all insikt i kristendom och all kunskap i innanläsning. Beträffande en af ifrågavarande fångar, en för tidelag till 2 månaders straffarbete dömd sjutton års yngling hemmahörande i Brännkyrka församling af Stockholms län, anmälde Styrelsen jämlikt nådiga cirkuläret den 30 December 1835 förhållandet till vederbörande domkapitel, från hvilket härefter underrättelse ingick, att bemälte yngling under uppväxtåren lyckats undandraga sig nästan alla skolbesök på grund af bristande tillsyn från föräldrarnes sida samt vederbörande skollärarinnas missuppfattning i fråga om skoldistriktets omfattning. — Kristendomskunskapen hos de vid årets slut kvarvarande var god hos 17.7 %, försvärlig hos 65.6 %, ringa hos 16.4 % och saknades alldeles hos 0.3 %.

Fängpredikanternas årsberättelser handla bland annat om den beklagliga ökningen af yngre brottslingar, dåliga sällskaps fördärliga inflytande, dryckenskapen, såsom en af de förnämsta orsakerna till brott, om det tunga och mången gång litet fruktbärande arbetet bland fångarne, om det utsträckta enrumsstraffets välgörande inflytande o. s. v.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomne uppgifter 75.6 % manliga och 10.7 % kvinnliga straffarbetsfångar samt 73.4 % manliga och 18.2 % kvinnliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före brottets begående varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöles 1,178 från fångvårdsanstalterna frigifna personer understöd af fångvårdsföreningar, fängelseförvaltningen och kommuner eller enskilde.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fångvårdsanstalter utgjorde vid 1901 års utgång 375,050 kronor 46 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af högst 175. Antalet underhållsdagar för dessa

barn uppgick till 58,540, utvisande ett medeltal af 160, och utgjorde beloppet af de från besparingskassorna utgående bidraget sålunda 29,270 kronor.

Sammanlagda beloppet af de under året frigifnes vid frigifningen i postsparbanken innestående premiemedel utgjorde 27,513 kronor 87 öre. Af dessa medel förvärkades genom återfall 1391 kronor 08 öre, som tillföllo anslaget till fångars vård och underhåll.

Beträffande helsovården vid rikets fängelser visar år 1901 en sjukprocent af 3.79 mot 3.92 under tioårsperioden 1892—1901. Med undantag af influenza förekommo akuta infektionssjukdomar endast i spridda fall. För sinnessjukdomar vårdades 55 individer (1901: 45). Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 1.21. År 1900 uppgick den til 0.90 och under tioårsperioden 1892—1901 till 1.01.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1901 till 1,813,613 kronor 10 öre, hvilken summa öfverstiger den från föregående året med 11,620 kronor 96 öre.

Arbetsinkomsten uppgick år 1901 til 80,042 kronor 65 öre (mot 82,045 kronor 43 öre år 1900). Dagportionen kostade i medeltal 33,08 öre (mot 33.05 under år 1900).

Albert Montgomery.